

8. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος

Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος γεννήθηκε περὶ τὸ 240 ἢ 250 μ.Χ. σὲ μιὰ μικρὴ πόλη στὴν Αἴγυπτο κοντὰ στὴ Μέμφιδα. Οἱ γονεῖς του ἦταν εὐποροί. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἔμαθε γράμματα. Ἀπὸ τὶς ἀκροάσεις ὅμως πολλῶν θρησκευτικῶν λόγων καὶ ἀπὸ τὴ συχνὴ φοίτησή του στοὺς ναοὺς ἔμαθε ὅσα χρειαζόταν, γιὰ νὰ στηρίξη τὴ βαθύτατη πίστη του.

Ἦταν 20 χρόνων, ὅταν ἔχασε τοὺς γονεῖς του. Καὶ τότε, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ «πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς», μοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς φτωχοὺς καὶ ἄρχισε νὰ ἀσκητεύη. Κλείστηκε μέσα σ' ἓνα μνημεῖο καὶ ὀρισμένες μονάχα ἡμέρες δεχόταν ἓνα φίλο του, πὺν τοῦ ἔφερνε νερὸ καὶ ψωμί.

Ὑστερα ἀπὸ καιρὸ σκέφτηκε πὼς εἶναι πολὺ κοντὰ στὸν κόσμο καὶ ἀπομακρύνθηκε σὲ μιὰ ἔρημο. Κλείστηκε σ' ἓνα σπήλαιο καὶ περιορίστηκε σὲ κατάξερο ψωμί καὶ νερὸ μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα, ἀργότερα δὲ κάθε τρίτη ἢ τέταρτη μέρα.

Ὑστερα ἀπὸ ἀσκητικὴ ζωὴ ἐπὶ 20 χρόνια, νικητὴς πιά τῶν πειρασμῶν, ἦρθε σὲ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἄρχισε νὰ διδάσκη. Πλήθη ἀπὸ θαυμαστές του ἔτρεχαν κοντά του καὶ ζητοῦσαν τὶς συμβουλές του.

Τὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν τοῦ 311 μ.Χ. ὁ Ἀντώνιος ἄφησε τὴν ἔρημο καὶ ἦρθε στὴν Ἀλεξάνδρεια, γιὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς χριστιανούς. Μόλις ἔπαψε ὁ διωγμός, ἐπανῆλθε στὴ μόνωσή του βαθύτερα στὴν ἔρημο, γιὰ ν' ἀποφεύγῃ τὰ πλήθη, πὺν δὲν ἔπαφαν νὰ τὸν ἐπισκέπτονται. Ὅταν ξέσπασε ἡ θύελλα τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ὁ Ἀντώνιος ἦρθε πάλι ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς χριστιανούς κατὰ τῆς

αίρέσεως τοῦ Ἀρείου. Καὶ ὅταν ἔκρινε πὼς ἡ ἀποστολή του τελείωσε, ξανάφυγε γιὰ τὴν ἔρημο.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀντωνίου εἶναι βέβαια πολὺ αὐστηρή, ἀλλὰ εἶχε χάρη καὶ δύναμη σοφίας. Παρὰ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ του, τὴ γεμάτη ἀπὸ στερήσεις καὶ νηστείες, ὁ Ἀντώνιος ἔζησε 105 χρόνια. Πέθανε στὶς 17 Ἰανουαρίου τοῦ 355 μ.Χ. Στὶς 17 Ἰανουαρίου γιορτάζει καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴ μνήμη του.

Ἀπολυτίκιο

Τὸν ζηλωτὴν Ἡλίαν τοῖς τρόποις μιμούμενος, τῷ βαπτιστῇ εὐθείαις ταῖς τρίβοις ἐπόμενος, πάτερ Ἀντώνιε, τῆς ἐρήμου γέγονας οἰκιστὴς καὶ τὴν οἰκουμένην ἐστήριξας εὐχαῖς σου. Δι' ὃ πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Μοναχικὸς βίος. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἦταν ὁ πρῶτος ἀσκητής. Ὡς δάσκαλός του ἀναφέρεται ὁ Παῦλος ὁ Θηβαῖος. Αὐτὸς θεμελίωσε τὸ θεσμὸ τοῦ ἀναχωρητῆ καὶ ἔμεινε λαμπρὸ παράδειγμα μόνωσης καὶ προσευχῆς. Πολλοὶ ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμά του καὶ ὁ μοναχικὸς βίος διαδόθηκε ὄχι μονάχα στὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλο τὸ χριστιανικὸ κόσμο. Ἀργότερα ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀντωνίου Παχώμιος ἴδρυσεν τὰ μοναστήρια, ὅπου οἱ μοναχοὶ ζοῦσαν μὲ κανόνες, πὺν καθόριζαν τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν.

Κυριότερες ἀρετὲς τοῦ μοναχοῦ εἶναι, κατὰ τὸν Ἅγιο Βασίλειο, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ὑπακοὴ καὶ ἡ πένια.

Σπουδαῖο κέντρο τοῦ μοναχικοῦ βίου στὴν Ἑλλάδα ἔγινε τὸ Ἅγιο Ὄρος στὴ Χαλκιδικὴ Χερσόνησο (Ἄθως).

Τὰ μοναστήρια ὠφέλησαν πολὺ τὴ χριστιανικὴ κοινωνία. Πρῶτον γιατί ἦταν φυτώρια χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ δεύτερον γιατί χρησίμεψαν σὰ σχολὲς γραμμάτων καὶ τεχνῶν γιὰ τὸ λαὸ καὶ τὸν κλῆρο. Τὰ ἑλληνικὰ μοναστήρια πρόσφεραν στὸ ἑλληνικὸ ἔθνος σπουδαία ὑπηρεσία τὸν καιρὸ τῆς τουρκοκρατίας. Μέσα σ' αὐτὰ διατηρήθηκε ἄσβεστη ἡ φλόγα γιὰ τὴ λευτεριά καὶ ἡ ἑλληνικὴ συνείδηση ἀμετάβλητη καὶ ἀφθάρτη. Χρησίμεψαν ἀκόμα τὰ μοναστήρια σὰν σχολεῖα, ὅπου μορφώνονταν τὰ Ἑλληνόπουλα. Διαφύλαξαν λοιπὸν τὰ μοναστήρια τὸ ἐθνικὸ φρόνημα καὶ βοήθησαν τὸ ἔθνος νὰ ἐλευθερωθῇ.